

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2018-09-12
Stockholm

Mål nr
M 6456-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-06-15 i mål nr M 4467-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

Vallentuna kommun
186 86 Vallentuna

Ombud: x

Motparter

1. ABT Bolagen AB
Box 4001
195 04 Rosersberg

Ombud: y

2. Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till deponering av inert avfall och återvinningsverksamhet på fastigheten Z i Vallentuna kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Stockholms läns, Miljöprövningsdelegationen, beslut den 21 juni 2016, dnr 551-43580-2012.

Dok.Id 1419034

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Vallentuna kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa länsstyrelsens beslut.

ABT Bolagen AB har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Länsstyrelsen i Stockholms län har medgett kommunens yrkande.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har till stöd för sin talan vidhållit vad som tidigare anförts och tillagt i huvudsak följande.

Bevisbördans placering

Mark- och miljödomstolen har gjort en felaktig bevisvärdering. Domstolen resonerar som att den inte finner att kommunen visat att intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön är för handen på grund av att den aktuella platsen vid Gillinge inte berörs av riksintresse för naturvården, friluftslivet eller kulturmiljövården, områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken eller skydd för djur- och växtarter enligt 8 kap. miljöbalken. Ett sådant synsätt stämmer inte överens med regeln om sökandens bevisbörda och inte heller med miljöbalkens syfte.

Påverkan på vatten m.m.

Kommunen har till miljöprövningsdelegationen bl.a. anført att det på grund av att grundvattnet ligger nära eller i nivå med marknivån under vissa delar av året föreligger en risk för förorening av yt- och grundvatten. Vilken mängd eller möjlighet till uttag av grundvatten som finns inom området är oklart. Bolaget har inte visat att allvarlig risk för miljön med beaktande av ytvatten och grundvatten inte föreligger enligt 18 § 2 förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Vidare anförde kommunen att det inte framgår av ansökan vilka förorenande och särskilt förorenande ämnen som kan antas förekomma i lakvattnet. Det saknas beskrivning av lakvattnet och uppgifter om toxiska egenskaper i lakvattnet. Miljökonsekvenserna av utsläpp av lakvatten till

Garnsviken går därför inte att bedöma. Ändå skriver domstolen: ”Bortledningen till Garnsviken bedöms ha liten påverkan på vattenförhållandena i recipienten.”

Domstolen har inte funnit det visat att lakvattnets påverkan på Garnsviken är liten utan i stället gjort en bedömning i frågan trots att tillräckligt underlag för en sådan saknats.

Issjön har ett utvidgat strandskydd. Den sökta verksamheten har placerats dikt an mot strandskyddsområdet. De två sedimenteringsdammarna för rening av lakvatten ligger innanför eller delvis innanför gränsen för det utvidgade strandskyddet. Länsstyrelsen i Stockholms län har i ärendet yttrat bl.a. att den planerade verksamheten kan komma att negativt påverka Rösjökilen, Bogesundskilen och Angarnkilen, som finns utpekade i RUFSS 2010, när det gäller ekologiska spridningssamband samt rekreativmöjligheter. I sammanhanget vill kommunen lyfta fram att, till skillnad från vad som anges i miljökonsekvensbeskrivningen, har så kallade rödlistade arter påträffats i området runt Issjön, nämligen duvhök, gråtrut, kungsfågel, bivråk, havsörn och spillkråka. Det framgår av Artportalen. Grön infrastruktur och etappmålet om betydelsen av den biologiska mångfalden samt värdet av ekosystemtjänster är vidare en fråga som tillmäts allt större betydelse. Kommunen vill också lyfta fram att på grund av deponins placering på det relativt smala utrymmet mellan strandskyddsgränsen och Gillinge halkbana har bolaget i ansökan angett branta släntlutningar för att få plats med de planerade massvolymerna, varför det finns en skredrisk in mot strandskyddsområdet som inte är utredd. Det är sålunda inte visat att kraven för en deponis lokalisering enligt 18 § förordningen om deponering av avfall är uppfyllda. Miljöprövningsdelegationen har sålunda haft fog för sin bedömning att den sökta verksamheten kan innebära en negativ påverkan på ekologiska spridningssamband samt på friluftslivet runt Issjön.

Översiktsplanens betydelse

Domstolen har menat att kommunens översiktsplan inte ska tillmätas någon betydelse överhuvudtaget med hänvisning till att tidsplan för Gillingeområdets utveckling saknas, att översiktsplanen inte är uppdaterad samt markägarens önskemål om markanvändningen. Domstolens argumentation är principiellt felaktig av följande skäl. Översiktsplanen ska enligt 3 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Kommunen

bestämmer enligt huvudregeln i 1 kap. 2 § PBL huruvida planläggning ska ske eller inte. Av förarbetena till detaljplanekravet i 4 kap. 2 § PBL avseende ny sammanhållen bebyggelse följer att en tidshorisont för planläggningen på uppemot 20 år ska kunna tillämpas, särskilt när det gäller så kallad randbebyggelse närmast utanför en större tätort (se prop. 1985/86:1 s. 552).

Det kan konstateras att den sökta verksamheten strider mot såväl kommunens gällande, som kommande översiktsplan. I gällande översiktsplan anges att Gillinge ska utvecklas till en ny kommundel som byggs ut med verksamheter, handel med skrymmande varor, närservice och bostäder. Angående Löt anges bl.a. att gällande detaljplaner ger utrymme för industrier och vidare att Löt är lämpligt för bergtäkter och masshantering. Arbetet med kommunens kommande översiktsplan pågår. Av samrådshandlingen framgår att inriktningen för Gillinge är ett nytt samhälle med både bostäder, service och verksamheter med utgångspunkt från natur- och kulturlandskapet. För Löt anges utveckling av verksamhetsområde för industri, tillverkning, lager och handel, d.v.s. mindre störningskänsliga verksamheter, med utgångspunkt från platsens strategiska läge vid E18 och i förhållande till Norrtälje, Kapellskär och Stockholm.

I Sverige finns närmare tjugotalet lagar som reglerar när tvångsförvärv av mark får ske i syfte att hindra att en markägare utövar veto mot genomförandet av en planerad markanvändning, som bedömts som välmotiverad ur allmän synpunkt. Inte heller kan markägarens önskemål anses utgöra ett avgörande skäl i en lokaliseringsprövning enligt 2 kap. 6 § miljöbalken, som ska göras från miljösynpunkt.

Det är uppenbart att den sökta verksamheten skulle avsevärt försvåra kommunens planering av området i enlighet med intentionerna i gällande och kommande översiktsplan. Översiktsplanen är ett viktigt dokument vid tillståndsprövningen. Mark- och miljödomstolen har saknat fog för sin slutsats att den föreslagna lokaliseringen inte skulle vara olämplig ur planeringssynpunkt. Förslaget till kommande översiktsplan visar att den gällande översiktsplanen fortfarande är aktuell. Bolaget har inte ens påstått att gällande översiktsplan inte skulle vara väl underbyggd, vilket skulle vara ett påstående utan grund. Sammanfattningsvis saknas fog för en annan bedömning än att

kommunens översiktsplan ska tillmätas stor betydelse när det gäller frågan om lokalisering inom ramen för aktuell tillståndsprövning.

Närmare om valet av plats

Domstolen synes ha missuppfattat syftet med Trafikverkets vägprojekt vid Gillinge. Mellan Vallentuna kommun, Österåkers kommun och Trafikverket har en avsiktsförklaring träffats i maj 2010 om att på sikt bl.a. anlägga en diagonal väg mellan E18 vid Gillinge och väg 276 vid Stava. Syftet är att skapa ett ändamålsenligt vägnät till nämnda kommuners planerade exploateringsområden. Det kan ifrågasättas varför vägprojekten ska anföras till stöd för den sökta lokaliseringen när verksamheten hindrar vägprojektens bakomliggande syfte. Härtill kommer att med hänsyn till verksamhetens syfte, att bl.a. ta hand om schaktmassor från byggprojekt, är det svårt att se lämpligheten i att lokalisera verksamheten på en plats som är avsedd att exploateras. Lämpligare vore att förlägga verksamheten till en plats som inte hindrar exploatering.

I miljökonsekvensbeskrivningen anges att transportväg till området för den sökta verksamheten kan ske längs med infartsväg till Löt avfallsanläggning väster om E18. Mellan Gillinge och Löt är det inte mer än cirka 25 kilometer på E18. Bolaget har vidare angett att massorna ska hämtas i det nordöstra Stockholmsområdet med Norrtälje i norr. Mot bakgrund av det ovan sagda är domstolens slutsatser – att en placering i Löt innebär långa transporter samt att Gillinge är den lämpligaste av de utredda alternativen ur ett infrastrukturperspektiv – dåligt underbyggda.

I sammanhanget måste en helhetsbedömning göras. I sin redovisning av utredda lokaliseringalternativ har bolaget därför jämfört åtta olika platser utifrån aspekterna naturmiljö, kulturmiljö, rekreation och friluftsliv, bebyggelse och boendemiljö, planförhållanden och transporter. Minst totala påverkan uppvisar alternativet Löt som har liten påverkan på naturmiljö samt bebyggelse och boendemiljö och obetydlig påverkan på övriga aspekter, bl.a. transporter. Ändå har bolaget låtit faktorn transportekonomi vara avgörande för sin ansökan. Ett sådant synsätt kan inte anses stå i överensstämmelse med miljöbalken. Förutom de skäl som

miljöprövningsdelegationen redovisat i sitt beslut i frågan kan bolagets räkneexempel gällande extra transportsträcka lämnas därhän redan av den anledningen att exemplet tar hänsyn till endast transporter som kommer till Gillinge söderifrån, utan hänsyn till att transporter enligt ansökan också kommer att ske norrifrån, varvid Löt ligger närmare till.

Kommunen delar vidare miljöprövningsdelegationens bedömning att bolaget inte utrett och än mindre visat de påstådda synergieffekterna på grund av den befintliga bergtäkten på näraliggande fastighet. De påstådda synergieffekterna kan därför inte tillmätas betydelse i lokaliseringsprövningen.

Av bolagets egen lokaliseringsutredning framgår att det finns andra alternativa lokaliseringar för den aktuella verksamheten som innebär mindre intrång och olägenhet än den sökta. På grund av det anförda samt vad kommunen tidigare har anfört, har bolaget inte visat att den sökta lokaliseringen är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Resursförsörjningen i Stockholms län

Kommunen är beredd att ta sitt ansvar för att tillgodose behovet av anläggningen i Stockholms nordöstra delar och har föreslagit Löt för verksamhetens lokalisering. De skäl som domstolen anför om fördelar med att etablera den sökta verksamheten i anslutning till ett område som redan är påverkat av buller, vibrationer och tunga transporter kan göras gällande också beträffande Löt. De synergieffekter som bolaget gjort gällande vid valet av Gillinge kan på motsvarande sätt anföras när det gäller lokalisering i Löt. Löt finns med som lämplig lokalisering i bolagets egen utredning och har lyfts fram av miljöprövningsdelegationen.

Sammanfattningsvis följer av det anförda att domstolen saknar fog för sin bedömning att den valda lokaliseringen för verksamheten skulle vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Kommunen har bifogat utdrag ur samrådshandling, utdrag ur Trafikverkets planbeskrivning, översiktsplan, karta över utvidgat strandskydd, värdebeskrivning, utdrag ur Artportalen och yttrande från Statens geotekniska institut, SGI.

Bolaget har vidhållit vad som tidigare anförts och tillagt i huvudsak följande.

Översiktsplanens betydelse

Det är ostridigt att en översiktsplan har betydelse vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Dock är en översiktsplan inte rättsligt bindande. Inte heller samrådsunderlaget inför en ny översiktsplan är rättsligt bindande. En översiktsplan som ännu inte är antagen av en bred politisk majoritet i kommunfullmäktige utan endast befinner sig i samrådsskedet bör inte ge någon tyngre vägledning i pågående miljöprövningar då ändringar kan komma att ske i förslaget till översiktsplan utifrån de synpunkter som framkommer under samråd och utställning. Förslaget på översiktsplan i Vallentuna kommun synes sikta på 2040 som tidshorisont.

Det bör vidare påpekas att översiktsplanen endast gäller förutsättningarna inom berörd kommun och endast i viss utsträckning beaktar mellankommunala intressen. Detta innebär att kommuner som inte känner ansvar för den enorma masshanteringen och de transporter som sker av massor i Stockholmsregionen i stort till följd av omfattande infrastrukturprojekt genom en översiktsplan skulle kunna undvika att erforderliga anläggningar placeras på ur miljösynpunkt lämpliga platser.

I sammanhanget har noterats att det i anslutning till det planerade verksamhetsområdet finns en bergtäkt. Den har lyfts fram som att den inte är till nackdel för den kommunala översiktsplaneringen. Däremot har den planerade deponi- och återvinningsverksamheten i nära anslutning bedömts avsevärt försvåra kommunens planering av området i enlighet med intentionerna i gällande och kommande översiktsplan.

Frågan är hur långt kommunens möjlighet att bestämma över den framtida markanvändningen sträcker sig. Kommunen kan i samband med en miljöprövning inte utöva någon form av vetorätt, att jämföra med den som finns i 16 kap. 4 § miljöbalken

när det gäller vindkraftsprojekt. Av kommunens överklagande går det inte att dra annan slutsats än att det i dagsläget inte finns några konkreta planer på det som framgår av förslaget till översiktsplan. Erfarenhetsmässigt kan konstateras att det är vanligt förekommande att de översiktliga och långsiktiga planer som redovisas i en översiktsplan inte realiserar. Det är således inga som helst garantier för att det som Vallentuna planerar för idag blir verklighet. Mot bakgrund av det, kan kommunens inställning här innebära ett allvarligt avbräck för bolagets verksamhet i regionen och en begränsning för aktuell fastighetsägare som inte kan bestämma över markanvändningen på sin egen fastighet utan att det är säkert att planerad exploatering blir av.

Bevisbördan och lokaliseringen

Av miljöbalken följer att det är sökanden som har bevisbördan för att den planerade verksamheten är i enlighet med gällande lagstiftning. Bevisbördan är väl uppfylld genom de handlingar och utredningar som bolaget låtit ta fram under tillståndsprocessen och tillsänt miljöprövningsdelegationen. Den valda lokaliseringen är den som är mest lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön vid en jämförelse med andra lokaliseringar bl.a. den som nämns av kommunen, Löt.

När det gäller bevisbördan bör det vara rimligt att den som påstår något har stöd för det och kan visa det. Kommunen har inte bemött den omständigheten att en lokalisering i Löt skulle medföra längre transporter till och från det huvudsakliga avsättningsområdet, och därmed en betydligt ökad miljöpåverkan. De 2,5 mil enkel väg extra som transporter till Löt innebär får omfattande konsekvenser. För den omfattning av verksamhet som bolaget ansökt om innebär det ca 120 in- och uttransporter per dag. Totalt innebär detta 1 300 000 mil extra i transportsträcka under tillståndstiden om 20 år.

Sedan ansökan lämnades in har bolaget gjort en ny bedömning av varifrån transportererna i huvudsak kan antas komma. Eftersom det främst är i Stockholmsområdet omfattande infrastruktur- och anläggningsprojekt både pågår och planeras är det inte orimligt att anta att transportererna även i framtiden huvudsakligen

kommer att komma söderifrån i förhållande till Gillinge. Bedömningen stärks av vad som framgår av både gällande regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen och förslaget till ny regional utvecklingsplan, samt den stads- och transportutvecklingsidé som Sweco, MTR och Skanska tagit fram.

I det här fallet finns det även goda möjligheter till att uppnå synergieffekter med närliggande täkt. En diskussion har förts med täktinnehavaren angående att samarbeta kring transporter. Det är av intresse för båda verksamheterna att transporter inte går tomma. För det fall tillstånd meddelas kan det bli aktuellt att teckna ett avtal parterna emellan för att på så sätt reglera samarbetet.

Skyddsvärda intressen

Det har konstaterats att det i anslutning till området inte finns några områden som är av riksintresse för naturvården, friluftslivet eller kulturmiljövården samt att området inte berörs av några skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken. Från det planerade verksamhetsområdet till Issjön, där strandskydd råder, är det 300 meter. Precis som kommunen lyfter fram har dock naturområden i sig ett skyddsvärde. Det bör påpekas att den planerade verksamheten i sammanhanget är en verksamhet som medför förhållandevis begränsad påverkan på människors hälsa och miljön. De massor som kommer att deponeras kommer att vara inerta och övriga massor som kommer omfattas av återvinningsverksamheten utgörs inte av förorenade massor, d.v.s. det är fråga om massor som är vanligt förekommande i stora byggprojekt. Dag- och lakvatten kommer att ledas via en sedimentationsdamm med oljeavskiljande funktion till recipienten Garnsviken. Den mark som kommer att tas i anspråk kommer efter avslutad verksamhet återgå till att vara naturmark. Efterbehandlingen kan också genomföras på ett sådant sätt att biologisk mångfald gynnas. Den planerade verksamheten är då att jämföra med den exploatering som kommunen planerar på lång sikt i området.

Bolaget vidhåller, även med beaktande av närheten till strandskyddat område runt Issjön och de rödlistade arter i form av fåglar som påträffats där, att den valda lokaliseringen är acceptabel mot bakgrund av de naturintressen som finns i området. Det bör även påpekas att området efter avslutad verksamhet kommer att återgå till att

utgöra naturmark till skillnad från den markanvändning kommunen planerar för. Bolaget vidhåller vid en helhetsbedömning att Gillinge är den plats som är mest lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Eventuell skredrisk

Bolaget konstaterar, precis som SGI påpekat i det yttrande kommunen ingett, att det kan förekomma lera inom det planerade verksamhetsområdet. Vidare framgår att det endast är en mindre del av hela verksamhetsområdet där lera kan antas förekomma. Under prövningsprocessen har inte frågan varit uppe tidigare, d.v.s. varken länsstyrelsen eller någon annan myndighet har efterfrågat en geoteknisk utredning. Bolaget delar dock SGI:s uppfattning att en geoteknisk utredning/stabilitetsutredning kan behöva genomföras i den mindre del av det planerade verksamhetsområdet där det kan föreligga risk för skred. En sådan utredning kan leda till att särskilda skyddsåtgärder kan behöva vidtas eller att det inte är lämpligt att lägga upp massor i det berörda området. Bolaget åtar sig att genomföra erforderlig utredning för det fall mark- och miljödomstolens dom står fast och målet återförvisas till miljöprövningsdelegationen för förnyad handläggning och meddelande av tillstånd.

Länsstyrelsen har hänvisat till vad som tidigare anförts.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (2 kap. 6 § miljöbalken).

Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken).

En aktuell och väl underbyggd översiktsplan har stor betydelse när det gäller bedömningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för en verksamhet som kräver tillstånd enligt miljöbalken. Översiktsplanen är emellertid inte bindande. Platsvalet måste prövas utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Av betydelse är vad planen innehåller i form av konkurrerande anspråk på marken och andra vägledande uppgifter (se bl.a. MÖD 2005:66 och MÖD 2008:41 samt Mark- och miljööverdomstolens domar den 5 november 2014 i mål nr M 2762-14 och den 27 november 2015 i mål nr M 3352-15).

I Vallentuna kommuns översiktsplan från 2010 anges att Gillinge ska utvecklas till en ny kommundel som ska byggas ut med verksamheter, handel med skrymmande varor, närservice och bostäder. Av handlingarna framkommer vidare att Österåkers kommun planerar för nya bostäder och arbetsplatser i ett område i anslutning till Gillinge och att det mellan dessa kommuner och Trafikverket har träffats en avsiktsförklaring om utformningen av ett ändamålsenligt vägnät till kommunernas planerade exploateringsområden. I en samrådshandling från 2017 inför antagande av en ny översiktsplan bekräftas Vallentuna kommuns planer på att utveckla Gillinge till ett nytt område med bostäder, service och verksamheter.

Vallentuna kommuns översiktsplan framstår som väl underbyggd och aktuell, även om den inte är uppdaterad med den täktverksamhet som nyligen fick tillstånd i Gillingeområdet. Behovet av att tillgodose bostadsförsörjningen i kommunen är ett beaktansvärt allmänt intresse som kommunen har att sörja för. Det finns visserligen inte några konkreta planer på när en detaljplaneprocess för Gillinge kan komma att inledas men utifrån ansökt verksamhetstid och tid för deponins efterbehandling skulle marken, om verksamheten tilläts placeras där, tas i anspråk under lång tid framöver och därmed försvåra kommunens planer. Mark- och miljööverdomstolen bedömer mot den bakgrunden att översiktsplanens innehåll talar emot att platsen är lämplig för sökt verksamhet.

I översiktsplanen har ett område längre norrut i kommunen, Löt, där det i dagsläget bl.a. bedrivs deponerings-, återvinnings- och bergtäktverksamhet, pekats ut som en lämplig plats för bergtäkter, masshantering m.m. Löt har också tagits upp som en

alternativ lokalisering i miljökonsekvensbeskrivningen. Mark- och miljööverdomstolen delar visserligen mark- och miljödomstolens bedömning att Gillinge är lämpligare med hänsyn till längden på förväntade transporter än Löt; i miljökonsekvensbeskrivningen framgår att en placering av verksamheten i Löt kommer att innebära 1,6 mil längre väg vid transporter av deponimassor söderifrån jämfört med Gillinge. Mark- och miljööverdomstolen anser emellertid att kommunens översiktsplan måste ges en större tyngd vid valet av plats i detta fall än Gillinges fördel ur transportsynpunkt. Mark- och miljööverdomstolen bedömer därför sammantaget att bolaget inte har visat att den sökta platsen uppfyller kraven i 2 kap. 6 § och 3 kap. 1 § miljöbalken.

Sammanfattningsvis innebär Mark- och miljööverdomstolens ställningstaganden att ansökan ska avslås. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och länsstyrelsens beslut fastställas. I och med det saknas skäl att ta ställning till övriga invändningar i målet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, tekniska rådet Yvonne Eklund, hovrättsrådet Ulf Wickström och tf. hovrättsassessorn Ida Ståhle, referent.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-06-15
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 4467-16

KLAGANDE
ABT Bolagen AB

Ombud: y

MOTPART
Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT
Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 21 juni 2016 i ärende nr 551-43580-2012, se [bilaga 1](#)

SAKEN
Tillstånd till deponering av inert avfall och återvinningsverksamhet på Z

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut och visar målet åter miljöprövningsdelegationen för förnyad handläggning.

Dok.Id 470109

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Stockholms län (MPD) har den 21 juni 2016 avslagit ABT Bolagen AB:s (bolaget) ansökan om tillstånd till deponering av inert avfall och återvinningsverksamhet på Z i Vallentuna kommun. Vidare godkändes den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen. Bolaget har nu överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att beslutet ska upphävas och ärendet återförvisas till MPD för erforderlig prövning. Till stöd för sitt överklagande har bolaget anfört i huvudsak följande. Bolaget ansökte redan den 12 december 2012 om tillstånd och fick sitt avslagsbeslut av MPD den 21 juni 2016. Bolaget har genomfört en lokaliseringsutredning med flera alternativa lokaliseringar. Styrande för den har bl.a. varit att hitta en plats inom nordöstra Storstockholmsområdet som kan ersätta Ullnatippen som håller på att avslutas. För närvarande tas massor in för återvinning och mellanlagring, dock sker ingen deponering just nu i avvaktan på att efterbehandlingsplanen fastställs. De massor som inte återvinns och går tillbaka till arbetsplatserna, ca 50 procent av massorna totalt, transporteras för närvarande till Hovgården, norr om Uppsala. Sträckan, enkel väg, mellan Ullnatippen och Hovgården är 7,2 mil. Vid lokaliseringsutredningen har stor hänsyn tagits bl.a. till möjligheterna att uppnå en rimlig transportekonomi och att minimera de miljömässiga konsekvenserna till följd av långväga transporter. Skälet till att Ullnatippen valdes vid bedömningen av avstånden var att de flesta transporterna kunde antas komma från norra eller nordöstra Stockholm varför transporterna i vart fall skulle passera nära Ullnatippen. Sedan ansökan lämnades in 2012 har transportmönstret vad gäller massor ändrats något. Numera kommer i princip samtliga massor från centrala, norra och nordöstra Stockholm. En av de alternativa platser som utreddes var Löt, som nu också lyfts fram av MPD som ett rimligare alternativ. Med hänsyn till de långväga transporterna gick inte bolaget vidare med alternativet Löt. Vid en jämförelse av en lokalisering i Gillinge skulle transporter till Löt innebära att massorna skulle köras ytterligare 1,5 mil enkel resa med

utgångspunkt från där massorna hämtas i centrala, norra eller nordöstra Stockholm, dvs. i många fall dubbelt så långt jämfört med om anläggningen låg i Gillinge. Av bifogad karta, bilaga 2, framgår upptagningsområdet och hur det ligger i förhållande till Gillinge respektive Löt. Bolaget vidhåller därför att en lokalisering i Gillinge är lämpligare än Löt och även i övrigt den som är mest lämplig vid en jämförelse med övriga alternativa lokaliseringar. Sedan ansökan lämnades in har också Trafikverkets arbete med att ta fram en ny trafiklösning vid Gillinge gått framåt. Enligt uppgift från Trafikverket kommer dessa arbeten både påbörjas och avslutas under 2017. För att åskådliggöra hur den planerade trafiklösningen kommer att se ut i förhållande till planerat verksamhetsområde bifogas en översikt, bilaga 1. Där kan särskilt påpekas att när den nya trafiklösningen är klar kommer inga transporter från det planerade verksamhetsområdet att passera bostäder innan utfart på E18. På översikten syns även tydligt övriga verksamheter som finns i närområdet och den bergtäkt som ligger i sydost. Denna täkt har också varit viktig i lokaliseringsprövningen med hänsyn till synergieffekterna vad gäller möjligheterna att samordna transporter. Tillstånd till täktverksamhet gavs den 23 januari 2014. Tillståndstiden bestämdes till 20 år. Tillståndet omfattar bl.a. brytning av bergmaterial. Starkt bullrande verksamhet får endast bedrivas helgfri måndag till fredag kl. 07.00 - 18.00. Betongfabrik, asfaltsverk och transporter får dock bedrivas dygnet runt alla dagar. Sedan tillståndet meddelades har täkten förvärvats av Veidekke-koncernen. Bolaget har sedan länge ett nära samarbete med Veidekke och dess dotterbolag. För närvarande pågår arbete med att ta fram en långsiktig överenskommelse angående samordning av transporter på den här platsen för det fall mark- och miljödomstolen upphäver MPD:s avslagsbeslut och tillstånd meddelas till deponering av inert avfall och återvinningsverksamhet. Utgångspunkten är att de lastbilar som lämnar massor på den planerade anläggningen därefter hämtar bergmaterial i täkten för återtransport till marknaden och aktuella byggarbetsplatser. Det finns alltså mycket goda möjligheter till synergieffekter och samordning av transporter vilket i sin tur innebär att påverkan på människors hälsa och miljö till följd av transporter kan begränsas. En sådan samordning av transporter borde även anses utgöra god hushållning. MPD har vidare fäst avseende vid att den planerade verksamheten inte är förenlig med

Vallentuna kommuns översiktsplan och att området runt Issjön är av stort intresse för friluftslivet i närområdet. MPD har bl.a. bedömt att den sökta verksamheten kan innebära en negativ påverkan på ekologiska spridningssamband i området. Bolaget har mot bakgrund av vad som redovisas i RUFSS 2010 och länsstyrelsens granskningsyttrande till översiktsplanen, där det framgår att området fortsatt är viktigt för regional försörjning av ballastmaterial, bedömt att området är lämpligt för etablering av en verksamhet för deponering av inert avfall och återvinning. Översiktsplaner är inte rättsligt bindande, dock är de vägledande i samband med t.ex. prövningar enligt miljöbalken. Av de synpunkter som inkommit under tillståndsprocessen finns å ena sidan ett intresse av att skydda området från exploatering med hänsyn till friluftsentressen, naturvärden och strandskydd, å andra sidan ett intresse av att exploatera området för bostäder och verksamheter. Det går då oavsett vilket inte helt att bortse från fastighetsägarens intressen angående markanvändningen på den egna fastigheten. I det här fallet är det uttalat att fastighetsägaren vill arrendera ut marken till bolaget, med syftet att bolaget ska kunna bedriva den planerade verksamheten på platsen. Efter avslutad verksamhet planerar fastighetsägaren att marken ska återgå till att utgöra skogsmark. Den gällande regionala utvecklingsplanen kan tolkas till både stöd och inte stöd till den planerade verksamheten. Det är oklart om länsstyrelsen anser att avgörandet av verksamhetens tillåtlighet bör avvakta färdigställandet av den nya resursförsörjningsplanen. För Issjön gäller utökat strandskydd om 300 meter. Det planerade verksamhetsområdet ligger utanför strandskyddat område. Avståndet till Issjön innebär att det inte föreligger några hinder att meddela tillstånd med hänsyn till de intressen strandskyddet ska skydda. Av den naturinventering som bolaget lät utföra inför framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att området inte bedöms ha stor betydelse för regionala spridningssamband. Området knyter även an till befintliga verksamhetsområden och verksamheten kan därför inte heller anses medföra att någon ytterligare barriär tillskapas. MPD synes helt bortse från fördelarna med att etablera en ny verksamhet i anslutning till tidigare etablerad verksamhet som i sig bl.a. orsakar buller, vibrationer m.m. och endast 300 meter till närmaste motorväg, E18. En sådan lokalisering i ett redan påverkat område borde vara att föredra i jämförelse med en etablering i ett helt opåverkat område. När

planerad trafiklösning är genomförd kommer dessutom inte heller några bostäder att passeras vid transporter till och från motorvägen vilket är mycket ovanligt i tätbebyggda områden. Den planerade verksamheten utgörs av återvinningsverksamhet och deponi för inert avfall, sådana massor man brukar använda för t.ex. efterbehandling av bergtäkter. Efter avslutad verksamhet kommer deponiområdet planteras med skog. Det är endast de massor som t.ex. av anläggningstekniska skäl inte kan återvinnas eller inte finns avsättning för som kommer att deponeras. Detta är helt i linje med avfallshierarkin i 15 kap. miljöbalken. Det är därför visat att den valda platsen är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

YTTRANDEN

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) delar MPD:s bedömning att bolaget tagit fram en lokaliseringsutredning med flera relevanta alternativa platser. Länsstyrelsen anser även att bolagets avgränsning, med alternativ inom det nordöstra försörjningsområdet, är relevant i sammanhanget. Vidare delar länsstyrelsen MPD:s bedömning att lokaliseringsutredningen inte på ett entydigt sätt visar att Gillinge är den lokalisering där ändamålet med sökt verksamhet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. I länsstyrelsens rapport "Masshantering i Stockholms län, 2000:11" finns ett område vid Gillinge redovisat i karta över kända/inventerade bergförekomster. I Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010, RUFS 2010, pekas Gillinge ut som plats för ballastanläggning av regionalt intresse. Länsstyrelsen vill förtydliga att det är den sedan september 2004 tillståndsgivna bergtäkten i Gillinge (Gillingekrossen) som är utpekad som ett regionalt intresse. Det pågår ett arbete med att ta fram en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2050. Uppgifterna i RUFS 2010 kommer att ses över och uppdateras. Vidare har ett arbete påbörjats i samarbete med Sveriges geologiska undersökning att ta fram en regional plan för

materialförsörjning inom Stockholms och Uppsala län. Denna materialförsörjningsplan kommer främst tas fram med inriktning på regionens ballastförsörjning. Länsstyrelsen ser ett stort behov av att få en bättre bild av regionens hantering och flöden av schaktmassor. Det är med tanke på pågående och kommande bostads- och infrastrukturprojekt angeläget att få till stånd väl lokaliserade platser för återvinning och deponering av schaktmassor inom länet och särskilt inom det nordöstra försörjningsområdet. I befintliga bergtäkter är möjligheterna att återvinna och lägga upp schaktmassor ofta mer begränsade.

Österåkers kommun har avstyrkt tillstånd och anfört följande. Området för den ansökta verksamheten ligger i nära anslutning till Rosenkälla och lokaliseringen är fortsatt olämplig då den ansökta verksamheten riskerar att försvåra den planerade utvecklingen i Rosenkälla med bl.a. handel, friluftsliv och kultur och att mer lämpliga platser bör utredas. Detta gäller oavsett om verksamheten vidtar ytterligare försiktighetsåtgärder och om trafikanslutningen förändras.

Vallentuna kommun är fortsatt negativ till etablering av deponi och har anfört bl.a. följande. Till skillnad från en bergtäkt, som kan efterbehandlas så att den inte utgör hinder eller begränsningar för framtida markanvändning, innebär en deponi ett betydligt större intrång över tid. Enligt deponiförordningen är efterbehandlingen 30 år efter att deponin har sluttäkt och i och med att alla föroreningar finns kvar under skyddstäckningen är det viktigt att täckningen förblir hel under mycket lång tid efter det och inte utsätts för t.ex. ledningsdragning, grävarbeten eller andra typer av fysiska ingrepp vilket begränsar markanvändningen betydligt mer än en efterbehandlad bergtäkt. De synergieffekter i form av t.ex. bättre transportekonomi som bolaget anför skulle motivera den föreslagna platsen står inte i proportion till det intrång i miljön som verksamheten skulle utgöra med sin placering mellan Rosenkälla handelscenter/Gillinge, Långsjön och Issjön. Gillinge tillsammans med Rosenkälla har ett strategiskt läge i regionen. Närheten till den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge och direkt koppling till E18 och Norrortsleden kräver ett längre planeringsperspektiv än vad bolaget presenterar. I Vallentuna kommuns gällande översiktsplan ses Gillinge ur ett regionalt perspektiv utvecklas

till en ny kommundel som byggs ut med verksamheter, handel med skrymmande varor, närservice och bostäder. I sammanhanget ses inte Gillinge vara ett lämpligt läge för varken bergtäkt eller återvinningsanläggning för berg- och schaktmassor. Det är svårt att få en överblick av materialförsörjningsbehovet i regionen i dag. I början av 2000-talet sammanställde länsstyrelsen, Landstinget (genom Regionplane- och trafikkontoret) och Kommunförbundet en rapport (2000:11) om masshantering i Stockholms län men mycket har hunnit ändrats sedan dess. I RUFS 2010 finns en sammanställning av ballastanläggningar av regional betydelse i länet. På länsstyrelsens hemsida finns en sammanställning över de tillståndspliktiga avfallsanläggningarna i länet. Utifrån det underlaget kan man konstatera att det finns tekniska materialförsörjningssystem i nordöstra delen av länet. Om de är tillräckliga eller inte kan diskuteras men EU har också fattat beslut om att återvinningsgraden av icke farligt bygg- och rivningsavfall ska öka till minst 70 viktprocent före år 2020 vilket gör att det är en mängd andra lösningar än deponier som måste till för att kunna skapa en hållbar materialförsörjning. Bolaget redovisar inte i sin ansökan att de tillhandahåller bästa tillgängliga teknik för ändamålet. Intrånget i naturmiljön och den negativa påverkan på tätortsnära natur som den föreslagna etableringen skulle innebära står inte i proportion till de transportekonomiska vinster som en etablering jämte bergtäkten eventuellt skulle kunna ha.

BOLAGETS BEMÖTANDE

När det gäller täkten finns den redan på plats och är tillståndsprövad enligt miljöbalken med en lång tillståndstid. Det bör vara de faktiska förutsättningarna som är styrande vid planering och inte hur det borde ha varit. Det går inte att bortse från de synergieffekter som är möjliga att uppstå vid samlokalisering av den här typen av anläggningar. Den planerade verksamheten utgörs av återvinningsverksamhet och deponi för inert avfall, dvs. det är fråga om sådana massor man brukar använda för t.ex. efterbehandling av bergtäkter. Deponiområdet kommer efter avslutad verksamhet att planteras med skog, dvs. området kommer att återgå till att vara ett skogsområde med åtkomst för friluftsliv m.m. Det är endast de massor som t.ex. av anläggningstekniska skäl inte kan återvinnas eller inte finns

avsättning för som kommer att deponeras. Synpunkterna om bästa tillgängliga teknik är inte relevant i detta sammanhang. Ingreppet i befintliga natur- och friluftsvärden bedöms inte bli särskilt stort. Det är mot denna begränsade skada fördelarna med verksamheten t.ex. ut transportsynpunkt ska ställas. Ingreppet i natur- och friluftsvärden bör bedömas som acceptabelt.

DOMSKÄL

Ramen för prövningen

Det är bolaget som genom sin tillståndsansökan anger ramen för prövningen men det är tillståndsmyndigheten som slutligt ska avgöra om avgränsningen är tillräcklig. Prövningens avgränsning är av central betydelse för en ändamålsenlig prövning enligt miljöbalken. Målet gäller tillståndsprövning av en verksamhet som typiskt sett medför en påtaglig omgivningspåverkan. Det måste därför ställas stora krav på att lokaliseringen är godtagbar med hänsyn till de olägenheter verksamheten innebär. Det är bolaget som har bevisbördan för detta (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 juni 2017 i mål nr M 4686-16).

Bolaget har avgränsat lokaliseringsutredningen till det nordöstra försörjningsområdet och redogjort för åtta alternativa placeringar av verksamheten. MPD har bedömt att bolagets avgränsning är rimlig men funnit att den valda lokaliseringen inte är lämplig. Även länsstyrelsen har framfört att bolagets redovisning är relevant. Mark- och miljödomstolen har därför att pröva om den valda lokaliseringen, jämfört med övriga sju alternativ, uppfyller rimliga krav på lämplighet med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (2 kap. 6 § miljöbalken).

Bestämmelser

Enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Platsen ska dels vara lämplig, dels orsaka minsta

möjliga olägenhet och det måste därför alltid övervägas om det finns alternativa platser som är bättre (prop. 1997/98:45 del 2 s. 19 f.).

Av 3 kap. 1 § miljöbalken framgår att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Av 6 § samma kapitel framgår även att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön samt att behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter särskilt ska beaktas.

Enligt 16 kap. 7 § miljöbalken ska hänsyn tas till andra verksamheter som kan antas bli behövliga för att verksamheten ska kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att även följdföretag som nödvändiggörs av den ansökta verksamheten ska beaktas. Som exempel på sådana följdföretag nämns vägar och kraftledningar samt att hänsyn även kan tas till farliga transporter som ska ske till och från den prövade verksamheten. En rimlig avgränsning måste dock göras så att endast följdföretag som har ett omedelbart samband med den tillståndsprövade verksamheten beaktas (prop. 1997/98:45 del 2, s. 208).

I 3 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall definieras inert avfall såsom avfall som

1. inte genomgår några väsentliga fysikaliska, kemiska eller biologiska förändringar, löses upp, brinner eller reagerar fysikaliskt eller kemiskt på något annat sätt,
2. inte bryts ned biologiskt eller inverkar på andra material som det kommer i kontakt med på ett sätt som kan orsaka skador på miljön eller människors hälsa, och
3. har en total lakbarhet, ett totalt föroreningsinnehåll och en ekotoxicitet hos lakvattnet som är obetydlig och inte äventyrar kvaliteten på yt- eller grundvatten.

Lokaliseringen

Bolaget har i sin lokaliseringsutredning utrett åtta alternativa placeringar av verksamheten. Sju av dem ligger inom ett område mellan tätorterna Vallentuna, Täby och Åkersberga. Den åttonde utgörs av Löt som ligger i norra delen av Vallentuna kommun. Bolaget har beskrivit hur de olika alternativen påverkar naturmiljö, kulturmiljö, rekreation och friluftsliv, bebyggelse och boendemiljö, planförhållanden, transporter samt transportekonomi.

Natur- och kulturmiljö samt rekreation och friluftsliv

MPD har bedömt att den sökta verksamheten kan innebära en negativ påverkan på ekologiska spridningssamband samt på friluftslivet runt Issjön. Vallentuna kommun har framfört att intrånget i naturmiljön inte står i proportion till de vinster som bolaget lyfter fram. Domstolen konstaterar att den aktuella platsen vid Gillinge inte berörs av något riksintresse för naturvården, friluftslivet eller kulturmiljövården. Inte heller berörs något områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken eller skydd för djur- och växtarter enligt 8 kap. miljöbalken. Issjön är belägen 300 meter från det planerade verksamhetsområdet. Längre bort ligger Angarnsjöängen som omfattas av riksintresse för naturvården samt utgör ett Natura 2000-område. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att dag- och lakvatten från verksamheten kommer att ledas till Garnsviken efter att ha passerat en sedimentationsdamm med oljeavskiljare och därmed inte beröra Angarnsjöängen. Bortledningen till Garnsviken bedöms ha en liten påverkan på vattenförhållandena i recipienten. Vad gäller deponins närområde är det redan påverkat av både den tillståndsgivna bergtäkten och trafikövningsplatsen. Mark- och miljödomstolen finner därför att den föreslagna lokaliseringen är lämplig utifrån natur- och friluftslivssynpunkt och har sådana kvaliteter att risken för påtaglig omgivningspåverkan inte bedöms kunna uppstå.

Planförhållanden, bebyggelse och boendemiljö

MPD har tryckt på att den planerade verksamheten inte är förenlig med Vallentuna kommuns översiktsplan och att Gillinge är utpekad i RUF 2010 som ett område med viktiga gröna samband och som bör studeras vidare i t.ex. en fördjupad

översiktsplan. Vallentuna kommun har poängterat att Gillinge i kommunens översiktsplan ur ett regionalt perspektiv ska utvecklas till en ny kommundel som byggs ut med verksamheter, handel med skrymmande varor, närservice och bostäder. Österåkers kommun har pekat på att den planerade lokaliseringen riskerar att försvåra den planerade utvecklingen i Rosenkälla med bl.a. handel, friluftsliv och kultur.

I Vallentuna kommuns översiktsplan från 2010 anges bl.a. följande. Gillinge är inte ett lämpligt läge för bergtäkt och anläggningar för återvinning av berg- och schaktmassor. När det blir möjligt att bygga ut området beror i första hand på när den långsiktiga försörjningen med vatten och avlopp kan lösas. Andra förutsättningar är att Österåkers kommuns planer för Rosenkälla genomförs och att det finns tillräcklig kapacitet i vägnätet. Området där deponin planeras anges som ett område där viktiga gröna kopplingar studeras.

Av praxis framgår att en aktuell och välunderbyggd översiktsplan har stor betydelse när det gäller bedömningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för en verksamhet som kräver tillstånd (se MÖD 2005:66). Vallentuna kommuns översiktsplan talar mot att verksamheten ska etableras på platsen. Det finns dock ingen tidsplan eller uttalade konkreta planer för när utvecklingen av området kan komma att ske, varken i översiktsplanen eller av vad som framkommit i målet i övrigt. Mark- och miljödomstolen konstaterar även, med beaktande av åtgärdens karaktär, att kommunen har möjlighet att planlägga området för tiden efter det att ett eventuellt tillstånd med tillståndstid beslutats. Den nu aktuella ansökan kom in till MPD innan mark- och miljödomstolen beslutade att ge tillstånd till täktverksamheten i området (se Mark- och miljödomstolens dom den 23 januari 2014 i mål nr M 3813-12, som överklagades men inte fick prövningstillstånd hos Mark- och miljööverdomstolen). De synpunkter som kom in under samrådet och i tillståndsprövningen hos MPD i nu aktuellt mål har därmed inte tagit hänsyn till den tillståndsgivna täktverksamheten. Översiktplanen är inte heller uppdaterad med den tillståndsgivna täktverksamheten. Mot bakgrund av detta, samt med beaktande av att markägarens önskemål är att verksamheten ska förläggas på föreslagen plats,

finner mark- och miljödomstolen inte att den föreslagna lokaliseringen är olämplig ur planeringssynpunkt.

Transporter

Lokaliseringsutredningen ska omfatta påverkan från transporter till och från verksamheten och olägenheter från transporter inom den anläggning som är föremål för tillståndsprövning ska vägas in vid prövningen av den miljöfarliga verksamhetens lokalisering och tillåtlighet (jfr NJA 2004 s. 421 och MÖD 2007:30). Gillinge har närhet till både E18 och Norrortsleden. Sedan ansökan lämnades in har nya förutsättningar för trafiken till och från området framkommit. Inom kort planerar Trafikverket att bygga en ny av- och påfart vid Gillinge så att den tunga trafiken inte längre behöver passera några bostäder på väg till eller från E18. Påverkan från transporterna till och från området torde därmed framöver att bli mycket liten.

Mot bakgrund av att det finns ett behov av anläggningen och att denna bör placeras i sådan närhet till de arbetsplatser som materialet kommer ifrån, innebär en placering vid Löt långa transporter. Domstolen bedömer att lokaliseringen vid Gillinge, ur ett infrastrukturperspektiv, är den lämpligaste av de utredda alternativen.

Resursförsörjning i Stockholms län

Domstolen konstaterar att det saknas en aktuell resursförsörjningsplan för Stockholms län. I perioder då byggtakten är hög är det viktigt att det finns relevant infrastruktur för att ta hand om de massor som produceras. Trots att ansökan kom in 2012 saknas en tydlig redogörelse från myndigheternas sida angående behovet av den sökta anläggningen. Den anläggning som finns vid Ullna är på väg att avslutas och det finns ett behov av en sådan anläggning i Stockholms nordöstra delar. Som länsstyrelsen har påpekat är det angeläget att det finns platser för återvinning och deponering av schaktmassor med hänsyn till de omfattande bostads- och infrastrukturprojekt som präglar Stockholmsområdet. Domstolen anser att det finns stora fördelar med att etablera den ansökta verksamheten i anslutning till den redan

tillståndsgivna täktverksamheten som redan orsakar olägenheter i form av buller, vibrationer, tunga transporter m.m. Domstolen instämmer med bolaget att en lokalisering i ett redan påverkat område är att föredra jämfört med en etablering i ett helt opåverkat område.

Sammanfattande bedömning

Mark- och miljödomstolen finner, vid en jämförelse mellan de utredda alternativen, att en lokalisering vid Gillinge uppfyller rimliga krav på lämplighet med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. I denna bedömning ingår att en lokalisering vid Gillinge har en liten påverkan på natur- och kulturmiljön, på möjligheterna till rekreation och friluftsliv, på bebyggelse och befintlig boendemiljö samt att den inte strider mot några konkreta planer för området. Dessutom är en lokalisering vid Gillinge den mest lämpliga av de utredda alternativen sett till resursförsörjningen i Stockholms län och befintlig infrastruktur.

Målets fortsatta handläggning

MPD har i målet endast prövat verksamhetens lokalisering. Domstolen har inte tagit ställning till om tillstånd kan ges i övrigt eller vilken tillståndstid som i så fall skulle vara rimlig. Målet ska därför återförvisas till MPD för förnyad prövning där den valda lokaliseringen bedöms lämplig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 6 juli 2017. Prövningstillstånd krävs.

Monica Daoson

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Monica Daoson, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand samt de särskilda ledamöterna Göran Berfenstam och Carl-Lennart Åstedt. Föredragande har varit beredningsjuristen Sara Linde.